

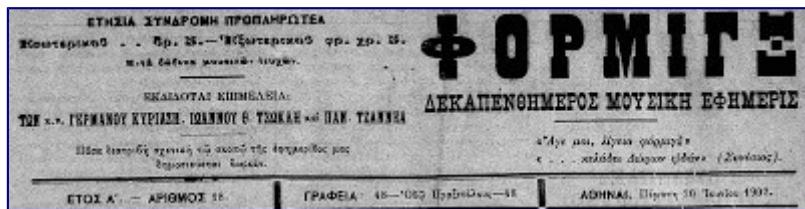
Αναφορά στον αθηναϊκό ιεροψαλτικό τύπο του πρώτου μισού του Κ' αιώνος

(ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΕ ΣΤΑ "ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΑ ΝΕΑ" [ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 375]
ΧΩΡΙΣ ΤΙΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΗΓΕΣ)

Νικολάου Μάννη
Εκπαιδευτικού-Ιεροψάλτου

Το παρόν άρθρο αποτελεί μια σύντομη παρουσίαση των, σχετικών με τη βυζαντινή εκκλησιαστική μουσική, εφημερίδων και περιοδικών, που εκδόθηκαν στην Αθήνα κατά το πρώτο μισό του Κ' αιώνος.

1. "Φόρμιξ"(1901-1912)

Δεκαπενθήμερη μουσική εφημερίδα, η οποία εκδόθηκε σε δύο περιόδους. Στην Α' (1901-1904), εκδότες της υπήρξαν ο Αρχιμανδρίτης Γερμανός Κυριαζής, ο Ιωάννης Τσώκλης και ο Παναγιώτης Τζαννέας. Στη Β' περίοδο (1905-1912), εκδότης ήταν ο Ιωάννης Τσώκλης.

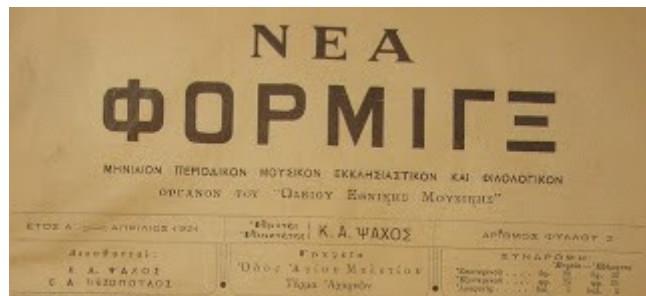

Ιωάννης Τσώκλης

Στο περιοδικό αυτό - του οποίου σπάνια βρίσκεται κανείς σήμερα τεύχη - δημοσιεύθηκαν σημαντικά άρθρα πολλών μουσικών προσωπικοτήτων της εποχής.

Το περιοδικό εξέδωσε – ως παραρτήματα - και πολλά τεύχη με ανέκδοτα μουσικά μέλη.

2. "Νέα Φόρμιγξ"(1921-1923)

Μηνιαίο περιοδικό που ίδρυσε και διηγόθηνε ο Κωνσταντίνος Ψάχος με συνδιευθυντή τον φιλόλογο Εμμανουήλ Πεζόπουλο.

Με σαφή αναφορά στην προηγούμενη εφημερίδα και εμφανιζόμενη ως συνέχεια αυτής, - αφού ο Ψάχος υπήρξε βασικότατος συγγραφέας της και μέλος της συντακτικής επιτροπής - το περιοδικό αυτό περιείχε μουσικολογικά, θεωρητικά, εκκλησιαστικά, ιστορικά και ποικίλα άλλα άρθρα, όπως και μουσικά κείμενα.

Συγγραφείς εκτός από τον Ψάχο και τον Πεζόπουλο, υπήρξαν οι Μανουήλ Γεδεών (Χαρτοφύλαξ της Μεγάλης Εκκλησίας), Μιχαήλ Παπαθανασόπουλος (ωτορινολαρυγγολόγος), Δημήτριος Περιστέρης (ιατροφιλόσοφος και μουσικός), Σπυρίδων Καμπανάος (λόγιος και ιατρός, μετέπειτα μοναχός Αθανάσιος) και άλλοι.

3. "Ιεροψαλτικόν Βήμα" (1936-1946)

Το μηνιαίο αυτό περιοδικό εκδόθηκε από τον Παναγιώτη (Τάκη) Γεωργακόπουλο σε τρεις περιόδους. Η Α' από τον Ιούνιο μέχρι τον Δεκέμβριο του 1936. Η Β' από τον Ιανουάριο του 1938 έως τον Σεπτέμβριο του 1940. Η Γ' από τον Μάιο του 1945 μέχρι και τον Μάρτιο του 1946. Συνολικά 43 τεύχη.

Αρθογράφοι του υπήρξαν εκτός του εκδότου και οι εξής: Κωνσταντίνος Ψάχος, Ιωάννης Παναγιωτόπουλος (Κούρος), Κώστας Κουτσούκος και Χρήστος Βλάχος

(δικηγόροι), Δημήτριος Περιστέρης, Σωκράτης Παπαδόπουλος, Νικόλαος Βαλληνδράς (μετέπειτα Μητροπολίτης Νικόδημος), Εμμανουήλ Πεζόπουλος και άλλοι λιγότερο γνωστοί.

Στην εφημερίδα αυτή έστειλαν επιστολές όλοι οι γνωστοί Ψάλτες της εποχής, όπως ο Πρωτοψάλτης Ιάκωβος Ναυπλιώτης, ο Λαμπαδάριος Ευστάθιος Βιγγόπουλος, ο Πρωτέκδικος Γεώργιος Παπαδόπουλος, ο Εμμανουήλ Βαμβουδάκης, ο Γεώργιος Βινάκης, ο Νικόλαος Κανακάκης, ο Δημήτριος Μαυρόπουλος, ο Νικόλαος Μαυρόπουλος, ο Δημήτριος Κουτσαρδάκης.

Η έκδοση αυτή στήριζε τον «Ρωμανό τον Μελωδό» (ιδρ. 1909), έναν από τους τρεις Ιεροψαλτικούς Συνδέσμους της εποχής - οι άλλοι ήταν ο «Ιωάννης ο Δαμασκηνός» (ιδρ. 1924) και ο «Πανελλήνιος Σύνδεσμος» (ιδρ. 1943).

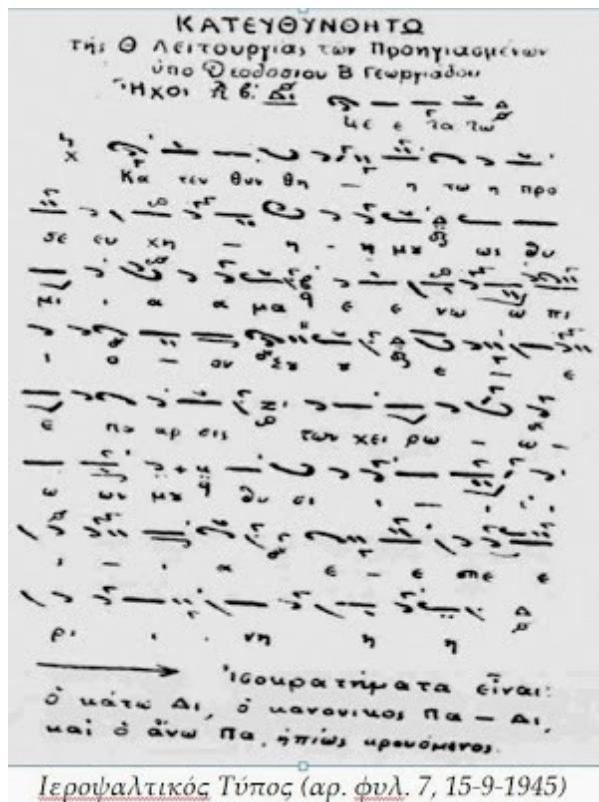
4. "Ιεροψαλτικός Τύπος" (1945-1951)

Όργανο του «Πανελλήνιου Συνδέσμου» με έντονο συνδικαλιστικό χαρακτήρα, η μηνιαία αυτή εφημερίδα έβγαλε τουλάχιστον 44 τεύχη. Την εξέδιδε ο Αγρινιώτης πρωτοψάλτης Χριστόφορος Κατσίμπας.

Την στήριξαν όλοι οι ιεροψάλτες της εποχής, οι οποίοι επιζητούσαν την επαγγελματική ανύψωση του λειτουργήματός των.

Η ύλη της περιλαμβάνει συνδικαλιστικά άρθρα και επίκαιρα σχόλια, επιστολές Ιεραρχών και πρωτοψαλτών (Θεοδόσιος Γεωργιάδης, Δημήτριος Κουτσαρδάκης, Δημήτριος Περιστέρης, Ιωάννης Παναγιωτόπουλος-Κούρος, Σωκράτης Παπαδόπουλος, Αλέξανδρος Μαργαριτόπουλος), αφιερώματα σε κεκοιμημένους επιφανείς ιεροψάλτες, άρθρα συνεργατών (ο κυριότερος υπήρξε ο Θεόδωρος Χατζηθεοδώρου) και λίγα μουσικά κείμενα, κυρίως του Θεοδοσίου Γεωργιάδου.

Το 1955 οι δύο ιεροψαλτικοί σύλλογοι «Ρωμανός ο Μελωδός» και «Πανελλήνιος Σύνδεσμος Ιωάννης ο Δαμασκηνός» (οι ξεχωριστοί σύλλογοι «Ιωάννης ο Δαμασκηνός» και «Πανελλήνιος Σύνδεσμος» συγχωνεύτηκαν το 1946) ενώθηκαν εν τέλει και αποτέλεσαν τον «Πανελλήνιο Σύνδεσμο Ιεροψαλτών Ρωμανός ο Μελωδός και Ιωάννης ο Δαμασκηνός» με όργανο πλέον τα «Ιεροψαλτικά Νέα», που άρχισαν την έκδοσή τους το 1964 και για τα οποία θα αναφερθούμε σε επόμενο άρθρο.

Τέλος, κατά το πρώτο μισό του Κ' αιώνος, πολλά άρθρα σχετικά με την βυζαντινή εκκλησιαστική και κοσμική μουσική δημοσιεύθηκαν επίσης, από γνωστούς και αγνώστους συγγραφείς, μεμονωμένα και σε άλλου είδους περιοδικά και εφημερίδες της εποχής.

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

1. **Φόρμιγξ:** Θ.Η.Ε. 11, 1197
 2. **Νέα Φόρμιγξ:** <http://analogion.com/forum/showthread.php?t=10607>
(όλα τα τεύχη ψηφιοποιημένα από τον Δρ. Μουσικολογίας Εμμ. Γιαννόπουλο)
 3. **Ιεροψαλτικόν Βήμα – Ιεροψαλτικός Τύπος:** Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων

Δύο συντμήσεις του αργού αρχαίου μέλους "Φως ιλαρόν"

1. ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (+1954)

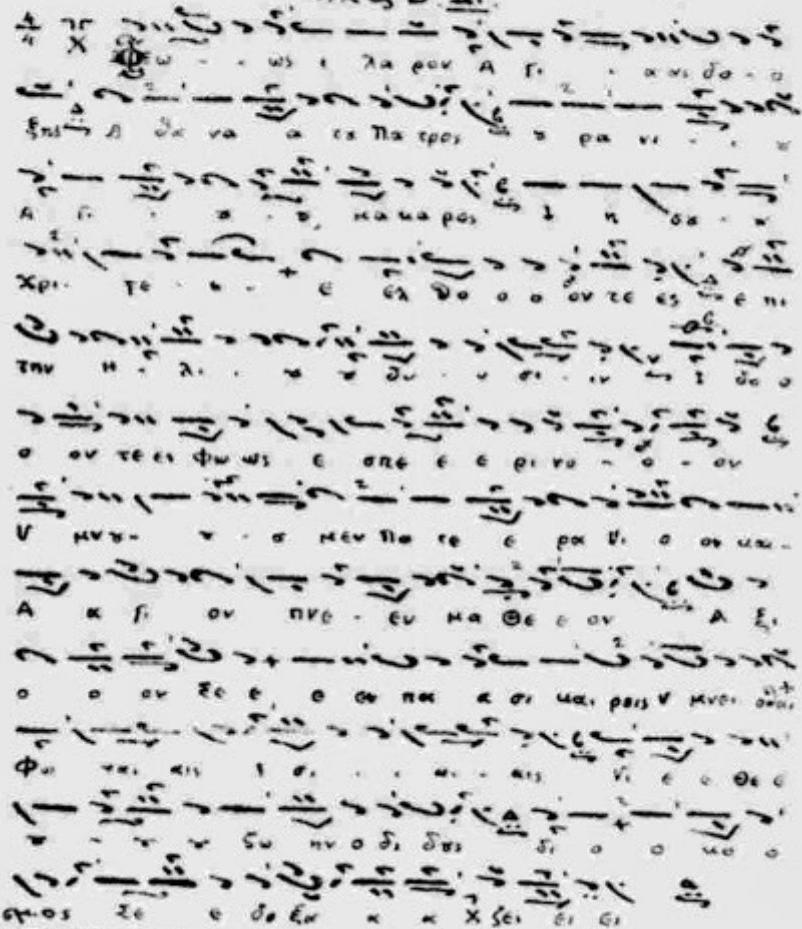
ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΟΝ ΒΗΜΑ" (1-9-1939)

2. ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ (+1962)

ΦΩΣ ΙΛΑΡΟΝ

Συντριπτέν και μεδοποιηθέν
ἐπί τῇ βάσει τοῦ αἰχαίου ὡς γνήσιον τίτλον αἴτοι, ὅποι
Θεοδοσίου Β. Γεωργιάδου πατριαρχικής μονής,
αἵδη χορή Κων/πόλεως, νῦν τοῦ Αθηναϊκοῦ Μουσείου Λουτρών Αθηνῶν
και πρωτοφατού Θ. Μεταρρυθμισμάτης Α. Συγγραφού.

*ΗΧΟΣ Β' Δ'

* Εἰστιν διτέκτειν τοῦ παρόντος, δεον τὰ δικυπρεπεῖτα, ἴσον δὲ
τηματα τοῦ θεορρήτου ΑΙ - Βου γε καὶ οὐδὲν, γε οὐκέ τὰ ευρψαλτεῖται, οὐ
διφωνίαν ἔτι, εἰτα καθημένος τούτο ἀπάδει, ἀπέδει. Π. Καναράδης

ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΕ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ" (15-10-1945)